

UITSPRAAK KLACHTENCOMMISSIE WVGZ
2 januari 2024 (mondelinge uitspraak 11 december 2023)

Klager: Dhr. XXXXXXXX, geboren op XXXXXXXX, verblijf houdend in Vincent van Gogh, locatie XXXXXXXX te Venray.

Klager wordt ondersteund door dhr. XXXXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon (pvp)

Aangeklaagde: Dhr. XXXXXXXX, psychiater

Zitting: 11 december 2023 te Venray

Klachtennummer: 23.098

1. De klacht

De klachtmelding betreft de aanzegging voor:

1. Medicatie
2. Opname accommodatie

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 6 december 2023 heeft de commissie de klachten van klager ontvangen. Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 6 december 2023 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klachten van klager in kennis gesteld.
- Klager heeft geen schorsingsverzoek ingediend.
- Op 8 december 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 11 december 2023. De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klachten in te dienen. De commissie heeft op 8 december 2023 een schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 11 december 2023 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klager, aangeklaagde en de pvp medegedeeld (telefonisch en voor zover mogelijk per e-mail).

3. De feiten – voor zover van belang

Klager is geboren op XXXXXXXX. Uit de overgelegde stukken blijkt dat klager lijdt aan een psychische stoornis, in de vorm van een therapieresistente psychotische stoornis in combinatie met een stoornis in middelengebruik. Klager heeft therapieresistente paranoïde wanen. Vanuit zijn wantrouwen kan hij dreigend en agressief gedrag vertonen. Tevens is hij hierdoor toenemend geïsoleerd geraakt. Bij opname is er sprake van een psychotisch toestandsbeeld alsmede een ernstige opwindingsstoestand en agressie, voortkomend vanuit uw toestandsbeeld en de weigering om mee te werken aan welke behandeling dan ook. Gebleken is dat de huidige ambulante behandeling ontoereikend is, waardoor is overgegaan tot opname.

Op 1 september heeft de rechter besloten tot het verlengen van de zorgmachtiging, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding het toepassen van de verschillende vormen van verplichte zorg; opname in accommodatie en toedienen van medicatie is toegewezen.

Op 29 en 30 november 2023 heeft de zorgverantwoordelijke klager onderzocht en op diezelfde dagen zijn de voorgenomen beslissingen met hem besproken. Tevens wordt op die dagen de beslissingsbrief aan klager overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging en wordt klager namens de geneesheer-directeur schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissingen bij de klachtencommissie en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De zorgmachtiging loopt tot 1 maart 2024.

4. Toelichting van klager

Klager heeft ter zitting een toelichting op zijn klachten gegeven; deze worden hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klager gaat, antwoordt hij dat hij niet begrijpt waarom hij is opgenomen en medicatie moet gebruiken. Klager geeft als aanleiding voor zijn opname aan dat hij aangifte wilde doen maar dat hij niet werd gehoord. Klager wilde aangifte doen tegen zijn moeder en tegen het personeel van de instelling. Nu wordt hij als straf opgenomen en daar is klager het niet mee eens.

Gevraagd naar de medicatie, antwoordt klager dat hij geen psychose heeft en dus ook geen medicatie hiervoor wil gebruiken. Het middel dat hij nu krijgt is al zijn 4^e soort medicatie en niets werkt volgens klager. Hij wordt er alleen maar moe van.

Gevraagd naar de opname in de accommodatie antwoordt klager dat hij na de vorige opname zelf een huis heeft geregeld. Vanuit XXXXXXXX zou er zorg worden verleend maar klager geeft aan dat het 2,5 maand heeft geduurd voordat er iemand bij hem kwam kijken. Klager had graag eerder hulp gehad en voelde zich aan zijn lot overgelaten. Klager heeft ook nu het gevoel dat er op de huidige afdeling niet naar hem wordt omgekeken.

Gevraagd of klager alles heeft kunnen zeggen wat hij heeft willen zeggen en of er goed naar hem is geluisterd antwoordt hij dat hij geholpen zou zijn als hij de mogelijkheid krijgt om alsnog aangifte te doen en dat er een contactverbod met zijn moeder wordt aangevraagd.

Gevraagd of de pvp nog iets wil toevoegen antwoordt hij dat klager aangeeft dat er niet voldaan wordt aan de proportionaliteit. Klager geeft aan geen psychose of stoornis te hebben en doordat er al verschillende middelen geprobeerd zijn en deze allen geen effect hebben gehad ontbreekt ook hier de proportionaliteit.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd naar de medicatie antwoordt aangeklaagde dat klager eerder medicatie heeft gekregen. Deze heeft echter onvoldoende effect gehad op klager. De achterdocht en paranoïde wanen bleven, al veranderde wel wat in het risico op geweld. Daar waar klager eerder fysiek werd, wordt klager nu boos en loopt weg van de situatie. Verweerder had destijds graag een ander middel toe willen passen maar dit was op dat moment niet in verhouding met de proportionaliteit. Nu klager voor een langere periode binnen de instelling verblijft heeft verweerder besloten om alsnog te starten met Clozapine. Verweerder verwacht dat dit meer effect zal hebben op het psychisch toestandsbeeld van klager.

Gevraagd naar de huidige opname in de accommodatie antwoordt aangeklaagde dat klager in eerste instantie vanuit XXXXXXXX ambulant in zorg verbleef. Daarvoor is klager al wel eerder op deze afdeling in zorg geweest. Het beeld met nu is hetzelfde als destijds. Verweerder en klager gaan het niet eens worden over de behandeling. Verweerder geeft aan dat wanneer klager om hulp vraagt, klager dit niet wil aannemen. Ook zou klager recent hebben aangegeven bij verweerder dat hij de psychose erkent, maar dit later weer ontkend.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klachten de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechter op 1 september 2023 toegewezen zorgmachtiging en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer- directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen

toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 29 en 30 november 2023 blijkt dat het gedrag van klager leidt, als gevolg van een psychische stoornis, tot ernstig nadeel. Vanuit de stoornis en gebrek aan ziektebesef en -inzicht heeft klager paranoïde belevingen en wanen. Als reactie hierop trekt klager zich terug en weigert hij zich open te stellen voor behandeling. In gesprekken met behandelaar reageert klager met enige regelmaat vijandig, wordt klager boos en loopt boos weg.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 29 en 30 november 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht. Hij heeft dezelfde dag overleg met klager gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klager afschrift van de beslissing gegeven en hem op 29 en 30 november 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

Ten aanzien van klacht (verplichte zorg middels toedienen medicatie en opname accommodatie)

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder het gebruik van effectieve medicatie en opname in de accommodatie gedurende langere tijd een zodanig psychisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klager ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klager, voortvloeiend uit zijn psychisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit leidt tot ernstig nadeel.

Klager is al enige tijd opgenomen binnen de GGZ. Eerst bij Vincent van Gogh, later ambulantly bij XXXXXXXX en inmiddels is klager weer gedwongen opgenomen bij Vincent van Gogh. Klager heeft eerder verschillende anti-psychotica toegediend gekregen, waarbij onvoldoende effect is gebleken. Op dit moment wordt getracht klager met Clozapine te behandelen. Een medicijn dat naar alle waarschijnlijkheid meer effect op klager zal hebben dan voorgaande middelen.

De commissie acht in deze situatie verder aannemelijk dat een langer uitstel van toediening van effectieve medicatie en opname van de accommodatie een aanmerkelijk risico op verdere vertraging in ontslag uit de accommodatie met zich zal meebrengen. Het is bekend dat het beeld minder snel dan wel slechter tot verbetering komt als behandeling langer wordt uitgesteld; dit zal de prognose negatief beïnvloeden. De commissie is daarom van oordeel dat er ook in deze zin sprake is van ernstig nadeel.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven). De commissie acht het verder van belang dat toediening van effectieve medicatie ten doel heeft het bevorderen van duurzame deelname van klager aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig

functioneren in een geschikte woonvorm of anderszins, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klager positief effect zal hebben. Antipsychotica zijn bewezen effectief bij de behandeling van een psychische stoornis zoals bij klager is geconstateerd. Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde medicatie – welk(e) middel(en) en dosering(en) - in overeenstemming met artikel 8:9 Wvvgz zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt.

De commissie overweegt dat uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat er langdurig en vele pogingen zijn ondernomen om tot samenwerking met klager te komen. Bedoeld is een zodanige samenwerking dat klager op basis van vrijwilligheid voldoende effectieve medicatie ter wegneming dan wel vermindering van verschijnselen die het gevolg zijn van zijn psychische ziekte, inneemt of krijgt toegediend.

De commissie stelt vast dat klager een en andermaal ter zitting heeft verklaard geen antipsychotica te willen innemen of uitlatingen van gelijke strekking. Tevens geeft klager aan niet op de accommodatie te willen blijven maar wil terug naar huis. Klager geeft tevens aan geen stoornis te herkennen bij zichzelf. De commissie stelt daarom vast dat klager op dit moment niet, dan wel onvoldoende tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat is, en niet te bewegen tot vrijwillige inname van effectieve medicatie en opname in de accommodatie.

De commissie is van oordeel dat behandelaren zich voldoende hebben ingespannen om de toediening van verplichte zorg te voorkomen. Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan. De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg in de vorm van het in depot toedienen van gedwongen medicatie en het verblijf in de accommodatie over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan. De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg middels gedwongen medicatie op grond van artikel 8:9 Wvvgz ongegrond.

7. Beslissing

De commissie verklaart **ongegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Mw. XXXXXXXXX, voorzitter,
Mw. XXXXXXXXX, psychiater,
Mw. XXXXXXXXX, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. XXXXXXXXX, ambtelijk secretaris Vincent van Gogh (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.

Deze uitspraak zal in kopie worden gestuurd naar:

- *Dhr. XXXXXXXXX, klager,*
- *Dhr. XXXXXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon*
- *Mw. XXXXXXXXX, advocaat,*
- *Dhr. XXXXXXXXX, psychiater, aangeklaagde,*
- *Raad van Bestuur Vincent van Gogh,*
- *Dhr. XXXXXXXXX, Geneesheer-directeur,*
- *Directie Vincent van Gogh,*
- *Mw. XXXXXXXXX, vicevoorzitter klachtencommissie,*
- *Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.*